

Føroyingar gerast fleiri og fleiri í danska skipaflotanum

Um 10 % av øllum yvirmonnum eru úr Føroyum

Hvør býur í danska kongaríkinum hevur mest av sjófolki? Hvaðani koma flestu sjómenninir, ið menna dansku skipini?

Hesir spurningar verða settir í grein í danska sjómanna tíðarritinum SØFART, ið givið verður út av »Foreningen til sefartens fremme«, og blaðið svarar sjálv:

Svarið er uttan iva Tórshavn og Føroyar, tá ið hugsað verður um fólkatalið. Har búgva stívliga 40.000 fólk — og millum 600 og 700 sigla í danska handilsflotanum. Haraftrat eru teir mongu føroyingar, ið eru bústíðandi í Danmark og sum eisini starvast innan sjóvinnu.

Eingin ivi kann vera um, at føroyingar í prosentum eru mest »dominerandi« fjöldin millum teir siglandi í kongaríkinum.

Tøl, ið tala

Mest nágreiniligu töluni fær man í talývirlitinum hjá »Sømandsskattekontoret«. Seinastu eru frá 1975, og tá vóru 661 føroyingar, ið høvdu gildið 12,2 milljónir krónur í skatti, peningur, ið varð sendur beinleiðis til Føroya til samfelagshúshalds til hár. Haraftrat kemur so tann ókendur peningurin, ið føroyingar bústíðandi í Danmark hava gildið

Í vanligu meðalmánaðanum, august, iva hagtöluni, at av 1185 skipsforarum undir sjómansskattaskipanini vóru teir 65 føroyingar. Talið av yvirstyrmonnum var 101, meðan 73 1. styrmenn vóru av tilsamans 664 — útlendingar eru í tali 58, norðmenn 10.

Talið av føroyskum 2. styrmonnum var 20, og millum teir 333 fjarritarar í danska skipaflotanum vóru 15 føroyingar. Í maskinuni eru 47 føroyingar maskinsjefar, av 1. meistarum eru 38 føroyingar og av 2. meistarum eru 27 føroyingar. Undrunarvert er, at millum royndar matrósar vóru einans 6 úr Føroyum. Í restaurasjónini vóru 10 kokkar o.a.

Samantikið kann verða sagt, at umleið 10 % av yvirmonnum í danska skipaflotanum koma úr Føroyum.

Føroyskir yvirmenn leita burtur

»Færingin er født med åren i hånd« heldur blaðið fram, og heldur tað, at hetta kanska er ein orsök til at so nógvir føroyingar verða sjómenn. Siðani seinna heimsbardaga eru føroyskir yvirmenn í vaksandi tali farnir at fáa sær skipakans sunnanfyri, at taka hýru á danskum skipum. Flestu hava teir traðkað barnaskógvar teirra á skipsekkki undir Íslandi og í Grønlandi, men samstundis hava teir borið útlöngsul í sær.

Tey likindi, sum í dag verða føroyskum sjómönnum boðin, eru munandi betur, enn tey, ið eldri ættarliðum untust, og tær

treytir, honum býðst viðvíkjandi útbúgving eru munandi høgligari enn tær, ið undanfarnu ættarliðini høvdu. Føroya sjómansskúli í Havn er víðurkendur at standa fult met við skúlar aðrastaðir í ríkinum, og av hesum skúla kunnu næmingar í dag taka øll nautisk prógv. Gjøgnum mong ár hevur verið »yvirproduksjón« av føroyskum yvirmonnum, og hetta hevur borið við sær, at støðugt fleiri leita sær upp starv í danska skipaflotanum, og í minni mun eisini í tí norska og svenska. Í danska skipaflotanum eru allir møguleikar opnir hjá føroyingum, bæði á dekki og í maskinu, í restaurasjónini og sum fjarritarar. Og at føroyingar eru eftirspurdur í besta prógvum, tey mongu tilboð um hýru, ið dansk skipafeløg dag og dagliga lýsa við í føroyskum bløðum.

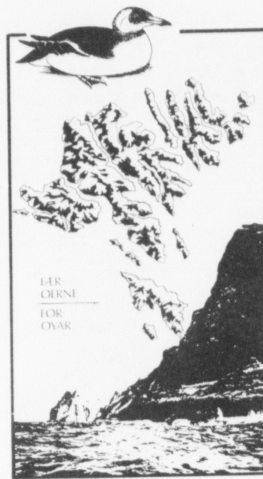
Føroyingar lagaligir og dugnaligir

Skal ein trúgva danskum skipastarvsbrøðrum eru føroyingar høgt í metum millum danir, ikki

einans tí at teir eru »føddir við ár í hond«, men tí at fakligi dugnaskapur og útbúgving teirra eru høgt mett millum danskar sjómenn. Harumframt eru teir av lyndi og temperament eftir sum dansk starvsfelagar teirra vilja vera við, lagaligir og eiga neyðugu evnini at vera uppi í einum góðum »team-work«.

Siðani nevnið SØFART tey dansku skipafeløg, ið hava flestu føroyingar í starvi, teirra millum A. P. Møller, ØK, D.F.D.S., J. Lauritzen, Torm, Kosan-Tankers o.a.

Tað er væl atborið, at hóast føroyingar einans eru einir 40.000 í tali, at teir skulu eiga sjófolki, ið ein hittir um allan knøttin, heldur tíðarritið. Eisini gera hesir siglandi føroyingar sitt til at halda uppi samfelagshúshaldinum heima á oyggjum teirra, við árliga at gjalda millum 11 og 12 mill. kr. í sjómannaskatti, ið heilt og fult fara til føroysku skattamyndugleikarnar. Og tað verður ikki hugsað um tað helst eisini stóra tal av føroyingum, ið hava fingið sær fastan bústað í Danmark og har lata skatt til stat og kommunu.

Føroyingar fáa sær skipaflota sjálvir.

At enda í greinini í SØFART verður skrivað um, at føroyingar rættiliga eru farnir undir at fáa sær handilsskipaflota sjálvir við smærri, men dygdargóðum coasters. Meðan áður føroyingar noyddust at flyta inn nærum alt av neyðsynjarvörum á útlendskum kjøli, so er hetta ikki longur so. Í dag eiga teir í Føroyum tvær skipasmiðjur, Tórshavnar

Skipasmiðja og Skála Skipasmiðja, ið ikki einans smiðja færa til føroyska fiskiflotan, men sum eisini smiðja smærri farmaskip, ið meiri og meir taka sær av fluttningi av farmi úr danskum og øðrum havnum til Føroya. Hinvegin flyta hesi skip vøru úr Føroyum inn á meginlandið, sild, fiskur, mjøl og olju, seyðaskinn o.s.fr. Eisini fara føroysku handilsskipini vestur um hav til USA, eins og fleiri eru í fremmanda sigling (time-charter) fyri styttri og longri tíð — í vissum førum so langt burturi sum í Latinamerika.

Hesin føroyski skipaflotin er einans mannaður av føroyingum, men kortini er avmarkað, hvussu mangir kunnu fáa kans á hesum skipum, og framvegis er ikki nóg mikið av arbeiðsplássum fyri siglandi føroyingar heima í Føroyum.

At enda nevnið SØFART føroysk skipafeløg, ið einahelt taka sær av farmafluttningi: Skipafelagið Føroyar, Traderline og Star-Shipping, sum nýliga hevur keypt fleiri minni farmaskip úr Danmark.

Samantutikið kann ikki sigast annað, enn at henda grein í SØFART, ið røkkur dansk handilsskip um allan heimin og sum prentað verður í nærum 6000 eintøkum við mongum myndum og aktueltum greinum, hevur einans vælvið yvirfyri føroyingum og teimum, ið sigla, og tað kunnu vit heima einans vera glaðir um.

Útróðrafeløgini senda bræv til Føroya lögting:

Størsta mál í okkara øld

Av tí at vit meta fiskimarksmálið sum størsta mál, ið frammi hevur verið í okkara øld, komu formenninir fyri útróðrafeløgini saman til fundar, har roynt varð at finna fram til eitt uppskot um, hvussu fiskast skal innanfyri nýggja fiskimarkið.

Hetta uppskotið varð lagt fyri øll feløgini, sum hava viðgjørt tað á aðalfundi. Og á fundi í Havn í dag hava undirritaðu feløg einmalt samtykt soljóðandi:

Vit eru samdir um, at tann verandi fjarfiskiflotin má fáa tær sømdir, sum neyðugar eru, skal hann svara til tær fløgur, sum í hann eru lagdar.

Men vit leggja dent á, at fyrst og fremst ræður um at skapa heimaflotanum víðari ræsur. Og samsvarandi hesum seta vit soljóðandi.

1. Tjóðir, ið ikki hava søgulig rættindi á grunnum okkara, mugu ikki koma inn um nýggja 200 fjórðinga markið, uttan so at hetta verður gjørt sambært pkt. 5 í hesum uppskoti (ídnad-arhjálp).

2. Føroya Banki, Bill Baly og Outer Bill Baly banki verða beinanvegin totalt friðaðir fyri allari trol- og aðrari netaveiðu við útlendskum fómum út á 500 metra dýpi.

3. Eingin útlendsk veiða er loyvd innanfyri 30 fjórðingar úr bein-

um linjum, og ongastaðni innanfyri 500 metra dýpi.

4. Ynskja mynduleikarnir at tingast við útlendingar um fiskirættindi hjá hvørjum øðrum og gera gerð abyti, so má slíkt býti bert umfata økið millum ta í pkt. 3 nevndu linju og 200 fjórðingar úr beinum linjum.

Á hesum øki má gerðabyti gerast um eitt ávíst tonsatal. Og kann hetta tonsatal bert ásetast eftir samráðingar við útróðrafeløgini sambært pkt. 7.

Teir í pkt. 2 nevndu bankar eru undantiknir frá slíkum býti.

5. Fara mynduleikarnir at gera gerðabyti við útlendingar, vilja vit ráða teimum til at nýta fylgjandi mynstur:

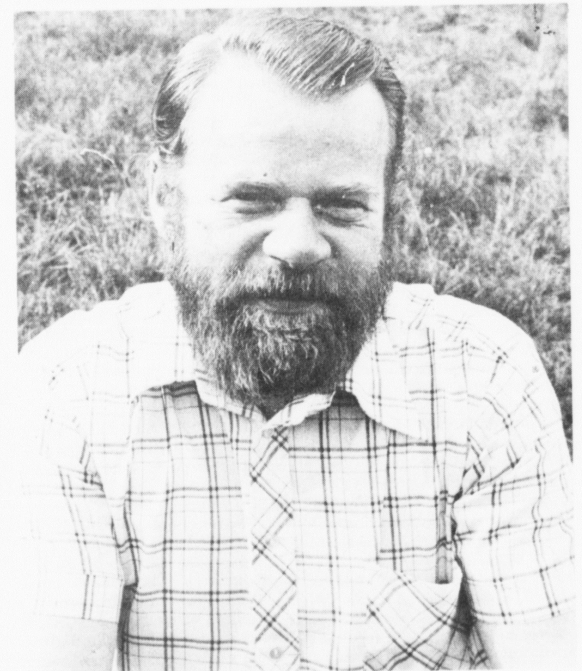
Hægst lata øðrum tjóðum 2/3 av loyvdari svartkjaftaveiðu, og soleiðis at av heildarveiðuni av hesum fiski fer 1/3 til okkum sjálvar 1/3 fyri fiskirættindi aðrastaðni, og 1/3 fyri hjálp og góð ráð til at seta á stovn í Føroyum annan ídnad enn fiskiídnad. Og á tann hátt gera samfelag okkara minni viðbreki og minni einstáttað.

6. Møguligir sáttmálar við útlendingar skulu endurskoðast í minsta lagi einaferð árliga.

7. Um so er at mynduleikarnir ikki halda seg kunna fylgja hesum

uppskoti til fullnar, ynskja vit at teir ráðfæra seg við útróðrafeløgini í felag, umboðaði av formonnum ella øðrum valdum umboðsmanni, áðrenn annað verður sett í verk.

Vit gera vart við at Adolf V. Hansen, J. Dahlsjøta, Tórshavn tekur móti øllum í hesum máli, og at hann er millumlið millum feløgini og myndugleikarnar í málinum.

Adolf V. Hansen